

WINNEN OF VERLIEZEN

EEN VISIE OP
SPORTSTIMULERING

2009-2012

Sportstimulering



Samenvatting

Aanleiding

Sport en bewegen is belangrijk. Bewegen is gezond voor jong en oud. Door te bewegen ga je lekker in je vel zitten en voel je je goed. Sporten is leuk en leerzaam. Via sport komen mensen met elkaar in contact en leren mensen op een positieve en respectvolle manier met elkaar omgaan. Sport en bewegen dragen hierdoor bij aan belangrijke thema's zoals gezondheid, vorming, sociale binding, economie en leefbaarheid. Om die reden is het van belang om als gemeente de mogelijkheden voor de lokale sportbeoefening te bevorderen.

Tot op heden beschikte de gemeente Rheden niet over structureel sportstimuleringsbeleid. De huidige projecten en activiteiten zijn gebaseerd op tijdelijke stimuleringsregelingen vanuit het Rijk: de Breedtesportimpuls en de BOS-impuls.

Deze nota, 'een visie op sportstimulering' geeft aan waar het sportbeleid in Rheden zich de komende jaren op richt. Er worden speerpunten, doelstellingen, ambities en activiteiten benoemd om tot een nadere uitwerking en uitvoering te komen.

De nota beantwoordt de centrale vraag:

Op welke wijze kan het beleid sportstimulering structureel worden ingebed en vanuit welke doelen?

Doelstelling

Het sportstimuleringsbeleid van de gemeente Rheden heeft als doel zoveel mogelijk inwoners te stimuleren om aan sport en bewegen te gaan én blijven doen.

Via een kern/wijkgericht sport- en bewegingsaanbod zien we sport als effectief middel om zoveel mogelijk inwoners actief te laten zijn, waarbij sport een bijdrage levert aan de leefbaarheid van de wijk en de kwaliteit van leven (gezondheid, maatschappelijke participatie). Gestreefd wordt naar een integrale benadering waarin bestaande samenwerkingsverbanden worden uitgebreid en krachten op meerdere terreinen gebundeld worden, met speciale aandacht voor de rol van de verenigingen.

Pijlers

Pijler 1: **sportstimulering** heeft als doel zoveel mogelijk inwoners te laten voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. Hierbij leggen we prioriteit bij de groepen: jeugd & jongeren, senioren en mensen met een beperking.

Met de keuze voor deze groepen wordt aangesloten bij de Wmo en het beleid volksgezondheid. Belangrijke thema's voor de jeugd zijn sporten binnen de kinderopvang, sportkennismaking binnen het onderwijs, sport op straat en de laagdrempelige toegang tot (georganiseerde) sporten. Bij de senioren vinden we de relatie met gezondheid van belang. Bij mensen met een beperking staat regionale samenwerking centraal.

Pijler 2 richt zich op **verenigingsondersteuning**. Sportverenigingen hebben een belangrijke plaats in de maatschappij. Ze komen echter steeds meer onder druk te staan vanwege commercialisering en individualisering van de sport. Als gemeente willen we de verenigingen ondersteunen bij het uitvoeren van

sportstimuleringsactiviteiten en bij het uitvoeren van vrijwilligerstaken. Werving, Opvang en Behoud (WOB) van jeugdleden en de daarvoor noodzakelijke kadervorming staan daarbij centraal. Daarnaast is er aandacht voor het verbeteren van de communicatie tussen gemeente en de sportverenigingen.

Pijler 3 richt zich op **monitoring en effectmeting**.

De gemeente beschikt op dit moment over beperkte informatie over de sportdeelname en het verenigingsleven. Om te toetsen of voorgesteld beleid succesvol is moet er geëvalueerd en gemeten worden. Dit geeft zinvolle informatie om toekomstig beleid te ontwikkelen.

Rol van de gemeente

De taak van de gemeente is die van regie voeren. De gemeente als regisseur, een coördinerende rol in het samenbrengen van de verschillende partijen en relaties leggen met andere beleidsterreinen. En daarnaast een gemeente die faciliteert en ondersteunt, waarbij we streven naar een goede communicatie tussen gemeenten en andere instanties en waarbij er sprake is van eenduidigheid in de communicatie naar de doelgroepen. De uitvoering van het beleid besteden we uit aan derden. Hierbij wordt getracht optimaal gebruik te maken van elkaars kennis en ruimte.

Financiering

De huidige projecten worden grotendeels gefinancierd vanuit Rijksmiddelen. Geconcludeerd is dat het stoppen van deze tijdelijke regelingen zou resulteren in een situatie waarin er, na 2010, geen middelen meer beschikbaar zijn voor sportstimuleringsbeleid in de gemeente Rheden. Voorwaarde van het ministerie van VWS is dat Breedtesport- en BOS-projecten na afloop van de projectperiode lokaal worden ingebed. Om de beleidsvoornemens waar te maken zijn nieuwe middelen nodig.

Sport als middel

Om het maatschappelijke belang van sport ook voor de toekomst stevig in het lokale beleid te verankeren, zal aansluiting moeten worden gezocht bij andere beleidsterreinen, in bundeling van menskracht én financiën. Op dit gebied valt **winst** te behalen.

Sport als doel

Daarnaast is sport ook een doel op zich. Belangrijk is dat jeugd en ouderen kennismaken met sport en dat de sporters die de afgelopen jaren door de Breedtesportimpuls zijn gaan sporten ook blijven sporten en bewegen.

Zonder inzet van nieuwe middelen op sportstimulering zullen deze ambities en doelstellingen niet behaald worden. Gezien de gemeentelijke doelstellingen op het gebied van Wmo en Volksgezondheid en de wijkaanpak Velp Zuid zou het stoppen van sportstimuleringsactiviteiten een **verlies** betekenen voor de gemeente, haar inwoners en haar lokale partners.

Sportstimulering in de gemeente Rheden, een kwestie van winnen of verliezen!

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doelstelling	5
1.3	Werkwijze	5
1.4	Leeswijzer	6
2.	Visie op sportstimulering	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Wat willen we bereiken	7
2.3	Hoe willen we dit bereiken?	8
2.4	Focus op jeugd en jongeren, senioren en mensen met een beperking	8
2.5	Sportverenigingen en inzicht in sportdeelname	9
2.6	Visie op sportstimulering	10
2.7	Conclusie	10
3.	Beleidsvoornemens	11
3.1	Inleiding	11
3.2	Pijler 1: sportstimulering	11
	3.2.1 Jeugd en jongeren	11
	3.2.2 Senioren	14
	3.2.3 Mensen met een beperking	15
3.3	Pijler 2: verenigingsondersteuning	15
3.4	Pijler 3: monitoring en effectmeting	17
4.	Organisatorische- en financiële consequenties	18
4.1	Inleiding	18
4.2	Integraal beleid	18
4.3	Rol van de gemeente	18
4.4	Financiën	19
4.5	Hoe nu verder?	20
	Bijlagen	21
	Bijlage 1: Evaluatie huidig beleid	22
	Bijlage 2: Beleidskader sport	25
	Bijlage 3: Raakvlakken met andere beleidsterreinen	27
	Bijlage 4: Trends en ontwikkelingen	31
	Bijlage 5: Beschikbare middelen sport	32

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Sport en bewegen is belangrijk. Bewegen is gezond voor jong en oud. Door te bewegen ga je lekker in je vel zitten en voel je je goed. Sporten is leuk en leerzaam. Via sport komen mensen met elkaar in contact en leren mensen op een positieve en respectvolle manier met elkaar omgaan. Sport en bewegen draagt hierdoor bij aan belangrijke thema's zoals gezondheid, vorming, sociale binding, economie en leefbaarheid. Om die reden is het van belang om als gemeente de mogelijkheden voor de lokale sportbeoefening te bevorderen.

Van 2003 tot en met 2008 is uitvoering gegeven aan de Breedtesportimpuls en van 2007-2010 geven we uitvoering aan de BOS-impuls. Dit zijn omvangrijke projectmatige initiatieven op het gebied van sport, gezondheid, integratie en wijkgerichte sportstimulering, mede gefinancierd door het rijk. In bijlage 1 is een evaluatie te vinden van deze projecten.

Een aantal recente gebeurtenissen, waaronder het aflopen van de projectperiode van de Breedtesport- en BOS-impuls, nieuwe cijfers over vetzucht en bewegingsarmoede en de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), vraagt om het opstellen van nieuw sportbeleid. Daarnaast heeft er een verschuiving plaatsgevonden van wat landelijk en lokaal gezien belangrijk wordt geacht: zo wordt de aandacht verlegd van de traditionele doelgroepbenadering naar een wijkgerichte benadering gericht op inactieve burgers.

Gezien het tijdelijke karakter van beide rijksregelingen in relatie tot het succes van de afgelopen periode, is de vraag gerechtvaardigd hoe sportstimulering structureel kan worden ingebed in Rheden en vanuit welke doelstelling. Dit heeft ons ertoe gebracht om deze sportvisie op te stellen. Hierin stellen we nieuwe uitgangspunten vast die aansluiten bij de huidige ontwikkelingen en wensen en behoeftes van de Rhedense partners en samenleving.

1.2 Vraagstelling

Het doel van deze visie is het aangeven waarop het sportbeleid in Rheden zich de komende jaren gaat richten. Deze visie geeft de uitgangspunten van het sportstimuleringsbeleid van de gemeente Rheden weer. Het document vormt een beleidskader voor de middellange termijn. De speerpunten, doelstellingen en ambities bieden handvatten voor de gemeente en hopelijk ook voor haar partners, om samen tot een nadere uitwerking en uitvoering te komen. In deze visie staat de volgende vraag centraal:

<i>Op welke wijze kan het beleid sportstimulering structureel worden ingebed en vanuit welke doelen?</i>
--

1.3 Werkwijze

Deze visie is tot stand gekomen door middel van het voeren van gesprekken met sleutelfiguren van lokaal werkende partners. Dit zijn de Gelderse Sport Federatie, Carion (kinder- en jongerenwerk, kinderopvang) en Stichting Kunst in Beweging. Tevens zijn signalen vanuit sportverenigingen meegenomen in deze visie. Een enkele sportvereniging heeft op eigen initiatief een afspraak gemaakt met de

gemeente om te praten over het sportbeleid. Andere sportverenigingen hebben zich met wensen voor de ondersteuning van activiteiten bij de gemeente gemeld. Daarnaast zijn ambtenaren van aanverwante beleidsterreinen betrokken bij de totstandkoming van de visie. Vooral op het terrein van de Wmo en Volksgezondheid is nadrukkelijk naar samenhang gezocht.

Bij de definitieve uitwerking is ook het amendement meegenomen, dat bij de behandeling van de kadernota begroting 2010 met bijna algemene stemmen door de raad is aangenomen. Dit amendement geeft aan, dat de raad bij de uitwerking van de sportstimulering een laagdrempelige toegang tot sterke verenigingen belangrijk vindt.

1.4 Leeswijzer

De notitie is als volgt opgebouwd:

Hoofdstuk 2 geeft de nieuwe visie op sportstimulering: wat willen we bereiken, en hoe willen we dit bereiken? In hoofdstuk 3 worden de nieuwe pijlers uitgewerkt naar beleidsvoornemens. Hoofdstuk 4 geeft de rol van de gemeente en financiële consequenties weer. Vanwege de omvang en leesbaarheid van het rapport is de achtergrondinformatie opgenomen in de bijlagen.

2. Visie op sportstimulering

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een visie op sportstimulering gegeven. Een aantal stappen is voorafgegaan aan het tot stand komen van deze visie en vormt het kader. Hieronder worden deze stappen puntsgewijs besproken. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de bijlagen.

Evaluatie voorgaande periode (bijlage 1):

- laagdrempelige kennismaking met sport oogst succes;
- meer samenwerking tussen scholen, sportverenigingen en sportbuurtwerk;
- wijkgericht sporten is succesvol.

Beleidskader sport (bijlage 2):

- sport als bindende factor;
- gezondheid en participatie bevorderen door mensen meer te laten bewegen.

Sport en raakvlakken met andere beleidsterreinen (bijlage 3):

- sport en aanpak van overgewicht;
- sporten halen mensen uit hun isolement;
- vrijwilligerswerk in de sport;
- de leefbaarheid in de wijk bevorderen door sport.

Trends en ontwikkelingen in de sport (bijlage 4):

- individualisering
- verplaatsing van sport
- vergrijzing en ontgroening
- commercialisering van sport

2.2 Wat willen we bereiken?

In Rheden is er nog een te grote groep mensen die te weinig of helemaal niet sport of beweegt. Het stimuleren van sporten bevordert de gezondheid, de vitaliteit en de leefbaarheid in wijken en kernen. In bijlage 3 zijn de raakvlakken met andere beleidsterreinen nader toegelicht.

Het sportbeleid van de gemeente Rheden moet er daarom op gericht zijn om zoveel mogelijk inwoners aan het sporten en bewegen te krijgen én te houden. Dit wordt gedaan onder de noemer van sportstimulering. De mate van bewegen wordt uitgedrukt in een norm: de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB).

Om sport in te kunnen zetten als instrument om bij te dragen aan maatschappelijke doelen is het van belang om samenhang te realiseren met andere beleidsterreinen.

Vanuit de gemeentelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Rheden stimuleren om aan sport en bewegen te gaan én blijven doen. Dit vanuit het belang van sporten in relatie tot een gezonde leefstijl en de groeiende rol en betekenis van sport als middel ter bevordering van maatschappelijke doelen.

2.3 Hoe willen we dit bereiken?

Om bovenstaande doelstelling te bereiken hebben wij een gebundeld en kern/wijkgericht sportaanbod voor ogen. We vinden het belangrijk om de verbinding tussen sportverenigingen, scholen en wijkorganisaties (sportieve BOS-driehoek) te versterken (en waar nodig te realiseren), teneinde groepen met een bewegingsachterstand beter en duurzamer te bereiken.

Door sport dicht bij huis, in de eigen leefomgeving, te organiseren, worden zoveel mogelijk inwoners uitgedaagd tot bewegen. Dit draagt bij aan de leefbaarheid van de wijk. Deze wijkgerichte aanpak heeft zijn succes inmiddels bewezen in de BOS-impuls. Door de bestaande samenwerking te versterken en uit te bouwen kan worden bijgedragen aan verankering van behaalde en nog te behalen resultaten. Met name de samenwerking met het onderwijs als vindplaats van de jeugd is essentieel. Voorts kan het aanbod worden versterkt door samenwerking met het welzijnswerk en sportverenigingen. Op andere terreinen kan nieuwe samenwerking worden gezocht, bijvoorbeeld op lokaal niveau met de kinderopvang, zorginstellingen en de woningbouwcorporatie. Maar ook op regionaal niveau met andere gemeenten.

Maatschappelijke effecten

- *Door een kern/wijkgericht aanbod van sport en bewegen worden inactieve groepen burgers en niet-sporters uitgedaagd om mee te doen.*
- *Sportstimulering in Rheden levert een belangrijke bijdrage aan een gezonde leefstijl.*
- *Sportstimulering in Rheden levert een bijdrage aan de leefbaarheid en maatschappelijke participatie.*
- *De samenwerking in en rond de sport wordt verbreed en versterkt.*

2.4 Focus op jeugd en jongeren, senioren en mensen met een beperking

In de vorige paragraaf is gesproken over een gebundeld wijk/kerngericht sportaanbod. De gemeente wil zoveel mogelijk inwoners stimuleren tot sport en bewegen. Het is belangrijk om inwoners met een bewegingsachterstand te stimuleren om te gaan en te blijven sporten. Een aantal groepen krijgt hierin specifieke aandacht.

Rheden kiest voor jeugd en jongeren om kinderen op jonge leeftijd via een laagdrempelige toegang kennis te laten maken met sport. Daarnaast richt Rheden zich op de groep senioren. Deze groep wordt door de vergrijzing steeds groter en het is belangrijk dat deze groep op een gezonde manier oud kan worden.

De doelgroep mensen met een beperking mag niet ontbreken in het Sportstimuleringsbeleid. Hierbij onderscheiden we mensen met een lichamelijke, verstandelijke, meervoudige, auditieve en visuele handicap. Deze mensen staan

vaak verder van de reguliere sport af en de drempel om deel te nemen aan de georganiseerde sport is vaak hoog.

De keuze voor bovenstaande doelgroepen houdt niet per definitie in dat andere doelgroepen buiten de boot vallen. Daar waar specifieke behoefte aan ondersteuning is of ontstaat, zal geprobeerd worden ook hierin te voorzien.

De keuze voor deze doelgroepen sluit aan bij het meerjarenbeleidsplan Wmo en het beleid volksgezondheid waarin jeugd, jongeren senioren en mensen met een beperking ook prioriteit krijgen. In het volgende hoofdstuk worden de doelgroepen verder uitgelicht.

2.5 Sportverenigingen en inzicht in sportdeelname

Sportverenigingen nemen een belangrijke plek in de samenleving in. Een groot aantal inwoners maakt gebruik van hun sportaanbod of is actief als vrijwilliger in de sport. Landelijk is 1 op de 3 sporters lid van een sportvereniging. De gemeente Rheden telt ruim 80 sportverenigingen.

Geconstateerd is dat sportverenigingen steeds meer onder druk komen te staan (zie bijlage 4). Ook in Rheden ervaren sportverenigingen dit. Om die reden is het van belang dat de gemeente verenigingen ondersteunt bij het versterken van de kwaliteit op het gebied van werving, opvang en behoud van leden.

Verenigingsondersteuning moet erop gericht zijn om de sport naar de mensen te brengen en ze te behouden, sportstimulering brengt juist de mensen naar de sport. Samen vormen ze dan ook een belangrijk geheel binnen het sportstimuleringsbeleid. Verenigingen die zich actief inzetten door sporten te stimuleren onder de genoemde groepen, moeten kunnen rekenen op steun van de gemeente, zowel gericht op hun vrijwilligers als bij het uitvoeren van sportstimuleringsactiviteiten buiten de eigen leden om.

Daarnaast is het belangrijk om inzicht te verkrijgen in de sportdeelname. Niet alleen van georganiseerde sporters, maar ook van sporters in ongeorganiseerd verband. Goede monitoring en effectmeting geven mogelijkheden tot het bijsturen van beleid.

Samengevat worden de volgende pijlers voor ons sportstimuleringsbeleid voorgesteld:

- 1. Stimuleren van sporten en bewegen*
- 2. Verenigingsondersteuning*
- 3. Monitoring en effectmeting*

2.6 Visie op sportstimulering

De gemeente Rheden wil vanuit haar gemeentelijke maatschappelijke verantwoordelijkheid sport en bewegen onder haar inwoners stimuleren. Sportstimulering moet ertoe leiden dat zoveel mogelijk inwoners gaan én blijven sporten en bewegen. Door verbinding te zoeken met andere terreinen kan sport meerdere doelen dienen, zoals de leefbaarheid van de wijk/kern en de kwaliteit van leven (gezondheid, maatschappelijke participatie).

Door middel van een wijk en/of kerngericht sport- en bewegingsaanbod wil de gemeente zoveel mogelijk inactieve burgers stimuleren om te sporten en bewegen. Dit wil de gemeente bereiken door samenwerking met andere organisaties waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van elkaars kennis, menskracht en ruimte. De prioriteit ligt bij jeugd en jongeren, ouderen, mensen met een beperking en het ondersteunen van sportverenigingen.

2.7 Conclusie

In dit hoofdstuk hebben we beschreven wat we willen bereiken met sportstimulering en hoe we dit denken te bereiken.

Rheden streeft naar een meer integraal sportbeleid. Met name de relatie tussen sport, gezondheid en welzijn vinden we belangrijk. Hierbij wordt gekozen voor een wijk en/of kerngerichte benadering. Groepen die prioriteit krijgen zijn jeugd en jongeren, senioren, mensen met een beperking en de sportverenigingen.

Daarnaast is het van belang om resultaten te monitoren en te evalueren om het sportbeleid verder te ontwikkelen. In het volgende hoofdstuk worden de pijlers vertaald naar beleidsvoornemens.

3. Beleidsvoornemens

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de genoemde pijlers verder uitgewerkt in doelstellingen en beleidsvoornemens (ambities). Bij het bepalen van de beleidsvoornemens zijn trends, ontwikkelingen en signalen uit het veld meegenomen. Tevens is gekeken naar bestaande succesvolle projecten waar op kan worden voortgebouwd.

3.2 Pijler 1: sportstimulering

Doelstelling: zoveel mogelijk inwoners in de gemeente Rheden voldoen aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB).

Sportstimulering moet ertoe leiden dat zoveel mogelijk inwoners van Rheden gaan of blijven sporten en bewegen en hierdoor voldoen aan de NNGB . We willen vooral de inactieve burgers en niet-sporters stimuleren en uitdagen tot sportief bewegen. Daarnaast is het van belang dat de actieve burgers blijven bewegen. De prioriteit leggen we bij jeugd en jongeren, ouderen en mensen met een beperking.

Sportstimulering heeft weinig zin als de tot actieve sportbeoefening gemotiveerde burger terecht komt in een sportorganisatie die niet voldoende kwaliteit biedt. Dit aspect wordt in pijler 2 uitgewerkt.

3.2.1 Jeugd en jongeren

Sport levert een bijdrage aan de ontwikkeling en ontplooiing van jeugd en jongeren: het leren winnen, maar ook het omgaan met verlies en het leren om zich te houden aan spelregels. In die zin heeft sport een opvoedkundige betekenis. Wanneer jeugd vroegtijdig sport bedrijft is de kans dat sport ook op latere leeftijd beklijft. Uit onderzoek blijkt namelijk dat, als kinderen voor hun 12e jaar beginnen met sport, de kans aanzienlijk groter is dat zij op latere leeftijd blijven of weer gaan sporten. Toenemend overgewicht onder jeugd en jongeren is een zorgelijke ontwikkeling. Vanuit het regionale beleid volksgezondheid is er aandacht voor de aanpak van overgewicht onder deze doelgroep. Ook het kabinet gaat de komende jaren fors inzetten op de aanpak van overgewicht. Overgewicht komt in de meeste gevallen voort uit onvoldoende bewegen. In de BOS wijken blijkt 49% van de jongeren onvoldoende te bewegen (bron: BOS kompas 2007). Uit het E-movo onderzoek van de GGD uit 2007 blijkt dat 18% van de jongeren uit heel Rheden te weinig beweegt en 6% van de jongeren overgewicht heeft.

Jongeren tussen 13 en 18 jaar zijn een kwetsbare groep, zo geven de lokale partners aan. Jongeren bewegen te weinig en haken gemakkelijk af bij verenigingen. Ook uit landelijke cijfers ontstaat dit beeld. Jongeren krijgen andere interesses zoals uitgaan, computeren, en/of een baantje op zaterdag, terwijl sport juist voor jongeren heel belangrijk is in het kader van hun persoonlijke ontwikkeling. Samen met sportaanbieders moeten we ervoor zorgen dat deze groep blijft sporten. Het is daarom van belang om jongeren te laten zien hoe leuk sporten is en ze in aanraking te brengen met verschillende sporten is. Daarnaast kunnen jongeren zich middels sport inzetten voor de maatschappij, bijvoorbeeld door het doen van vrijwilligerswerk binnen de eigen sportvereniging of via een maatschappelijke stage.

In het belang van een gezamenlijke aanpak is het van belang dat tussen diegenen die feitelijk betrokken zijn bij de jeugd en jongeren (gezin-school- zorg-welzijn) en de jongeren zelf afstemming en samenwerking komt. Die moet er toe leiden dat de veranderende jeugd zich meer aangetrokken voelt tot sport en bewegen. Hierdoor kunnen onder andere achterstanden zoals overgewicht en bewegingsarmoede worden teruggedrongen en kunnen kwetsbare kinderen en jongeren door middel van sport meer integreren in de samenleving.

Een aantal thema's zijn voor jeugd en sport van belang. De thema's worden hieronder verder uitgewerkt en vertaald naar beleidsvoornemens.

Sporten binnen de kinderopvang en de (brede) scholen

Op verschillende plaatsen in het land zien we voorbeelden ontstaan waar kinderen na schooltijd kunnen sporten en bewegen. De overheid zet de komende jaren hoog in op de samenwerking tussen sportaanbieder, onderwijs (brede school) en kinderopvang. Doel hierbij is om bij kinderen een basis te leggen voor een leven lang bewegen. Belangrijk is dat we de mogelijkheden van de kinderopvang en de brede school zo goed mogelijk benutten. De gemeente ziet graag dat sportactiviteiten onderdeel uitmaken van het programma dat de brede school en de kinderopvang aanbieden. Kinderopvangorganisaties in Rheden geven aan dat zij al bezig zijn om sport en bewegen te integreren in hun aanbod. Zo vindt er op dit gebied momenteel samenwerking plaats tussen De Kinderrij en Tennisvereniging Beekhuizen. In het BOS-project zijn er voornemens om leidsters van kinderopvangorganisaties te trainen in het aanbieden van een sport- en beweegaanbod in het project Sportieve Opvang. Daarnaast worden er vanuit BOS activiteiten georganiseerd in samenwerking met de brede school in Velp-Zuid. Het is de bedoeling de samenwerking met de brede school ten behoeve van het organiseren van sport- en beweegactiviteiten ook na afloop van de BOS-impuls eind 2010 voort te zetten.

Beleidsvoornemens:

- 1. Het stimuleren van sport- en beweegactiviteiten als onderdeel van het programma van de kinderopvang en de (brede) scholen.*

Sportkennismaking

Het is belangrijk om kinderen al op jonge leeftijd kennis te laten maken met sport. Via de scholen is de doelgroep het beste te bereiken. Bij scholen is het mogelijk om de jeugd kennis te laten maken met verschillende soorten sporten. Dit kan door sportverenigingen tijdens de reguliere gymlessen, maar ook door het aanbieden van kennismakingslessen bij sportverenigingen op locatie. Hierdoor komen kinderen en jongeren niet alleen te weten welke sport het beste bij ze past, maar worden ze ook gestimuleerd om daadwerkelijk te gaan sporten. De gemeente stimuleert hiermee de samenwerking tussen sport en onderwijs waarbij enerzijds sport onder de aandacht wordt gebracht bij schooljeugd maar anderzijds er ook een toeleiding ontstaat van een specifieke doelgroep naar de verenigingen.

'Sport Maar Mee' is inmiddels een begrip geworden in Rheden. Tijdens de Breedtesportimpuls hebben jaarlijks gemiddeld tussen de 200 en 300 kinderen uit het basisonderwijs per editie deelgenomen en werden tussen de 60 en 100 kinderen daarna lid van een sportvereniging. Na afloop van de Breedtesportimpuls is Sport Maar Mee ondergebracht in de BOS-impuls. Vanwege de beperkingen van

de BOS-impuls wordt Sport Maar Mee alleen uitgevoerd in Velp Zuid en Dieren Noord en West. Hierbij worden ook klas 1 en 2 van het voortgezet onderwijs betrokken bij het project. Tijdens de eerste editie in 2009 hebben 75 leerlingen zich hiervoor aangemeld. In het kader van het structurele sportstimuleringsbeleid moeten in samenwerking met de sportorganisaties en het onderwijsveld binnen de gemeente mogelijkheden worden onderzocht om na afloop van de BOS-impuls eind 2010 Sport Maar Mee voort te zetten, liefst weer in een gemeentebrede opzet. Tevens wordt de mogelijkheid onderzocht om leerlingen van het voortgezet onderwijs in het kader van hun maatschappelijke stage, te betrekken bij de organisatie en uitvoering van Sport Maar Mee.

De gemeente streeft ernaar om financiële drempels weg te halen, die het lid worden van een sportvereniging in de weg staan. Hoe dit het beste vormgegeven kan worden (lage instapcontributie, bijdrage aan de vereniging voor aanschaf van materiaal speciaal voor nieuwe leden etc) en welke kosten hieraan verbonden zijn, zal in overleg met de sportorganisaties en andere betrokkenen worden uitgezocht. Voor de begrotingsbehandeling 2011 zal hiervoor aan de raad een voorstel worden voorgelegd.

Beleidsvoornemen:

2. *Sportkennismaking wordt uitgevoerd op de basisscholen en het voortgezet onderwijs.*
3. *De samenwerking tussen het onderwijs en sport wordt actief gestimuleerd*
4. *Jongeren worden door middel van sport uitgedaagd hun steentje bij te dragen (o.a. via een maatschappelijke stage).*
5. *Een voorstel uitwerken voor het weghalen van financiële drempels*

Sport op straat

Sommige jongeren, waaronder jongeren met problemen, zijn niet via het onderwijs te bereiken, zij hebben een andere benadering nodig. Juist voor hen kan sport een belangrijke rol spelen. Ze hebben regelmaat nodig. Sport is voor hen een uitlaatklep, biedt mogelijkheden tot sociaal contact. Zij kunnen worden gemotiveerd door een consequent en laagdrempelig sportaanbod. Sport op straat, ook wel sportbuurtwerk genoemd, levert hierin een belangrijke bijdrage.

Vanuit het BOS-project is momenteel een sportbuurtwerker voor 16 uur per week actief (8 uur in Dieren Noord en West en 8 uur in Velp Zuid). Hij organiseert wijkgerichte sportactiviteiten voor jeugd en jongeren op speelveldjes in de buurt. Gemiddeld bereikt hij 15-20 jongeren per activiteit. Daarbij worden onder andere de speelvelden in samenwerking met de jongeren en de sportbuurtwerker verbeterd. Deze sportbuurtwerker is inmiddels een bekend gezicht in de wijk. Hij heeft een schakelrol naar de scholen, het jongerenwerk, de sportverenigingen en de wijkbewoners. Vooral de samenwerking tussen het sportbuurtwerk en het jongerenwerk loopt goed. De sportbuurtwerker heeft een belangrijke signalerende rol en kan hierdoor een belangrijke bijdrage leveren aan jongerenparticipatie en het tegengaan van jeugdoverlast. Daarnaast worden in de BOS wijken diverse (culturele) wijkevenementen georganiseerd op het gebied van sport en bewegen. Deze activiteiten zijn gericht op ontmoeting en ontspanning. Zo hebben er in Velp diverse dansevenementen plaatsgevonden waaraan per editie 150 kinderen van basisscholen uit de wijk hebben deelgenomen.

Het sportbuurtwerk vindt nu plaats op basis van incidentele stimuleringsmaatregelen (de BOS-impuls). Voor het structureel maken van deze activiteit worden de mogelijkheden onderzocht van opname in het reguliere buurtwerk.

Beleidsvoornemen:

6. *Het organiseren van sportactiviteiten- en evenementen op straat (sportbuurtwerk).*
7. *Het opnemen van het sportbuurtwerk in het reguliere buurtwerk.*
8. *Bij inrichting van de openbare (speel)ruimte is aandacht voor mogelijkheden voor sport en bewegen.*
9. *De samenwerking tussen jongerenwerk en sport wordt actief gestimuleerd.*

Kinderen in armoedesituatie

Iedereen moet kunnen sporten. Voor kinderen die opgroeien in een armoedesituatie is deelname aan sport niet altijd vanzelfsprekend. Uit recent onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt dat arme kinderen minder vaak op een sport, muzikales of scouting zitten dan rijkere kinderen. Financiële redenen worden veel vaker genoemd bij niet-deelname aan sport dan bij niet-deelname aan culturele activiteiten. Dat is ongewenst, want de ontwikkeling van een kind wordt steeds meer bepaald door activiteiten in hun vrije tijd. De gemeente gaat vanuit het armoedebeleid extra middelen inzetten voor armoedebestrijding. De gemeente Rheden beschikt daarnaast over een reductieregeling waar deelname aan sportieve activiteiten onder valt. Via BOS wordt momenteel al ingezet op de wijken met de grootste achterstanden. Activiteiten die georganiseerd worden binnen BOS zijn gratis.

Ook op landelijk en provinciaal niveau is er aandacht voor deze problematiek. Zo is er in aansluiting op een landelijk initiatief door de provincie Gelderland een provinciaal jeugdsportfonds opgezet, waarbij de gemeente Rheden zich zou kunnen aansluiten.

Beleidsvoornemen:

10. *Het bevorderen van sportdeelname onder kinderen in armoedesituatie*
11. *Er is blijvende aandacht voor sport binnen het armoedebeleid.*
12. *Onderzoeken van de mogelijkheden die aansluiting bij het provinciaal jeugdsportfonds biedt*

3.2.2 Senioren

In demografisch opzicht, is er in Rheden sprake van een sterkere vergrijzing dan het landelijk gemiddelde. In 2008 waren 9962 inwoners in de gemeente Rheden 65 jaar en ouder. Dit is ruim 22% (bron: meerjaren beleidsplan Wmo). Vooral in Velp is het percentage ouderen hoger dan gemiddeld in de gemeente Rheden. Sporten biedt voor ouderen in belangrijke mate een mogelijkheid voor sociale contacten en het tegengaan van eenzaamheid en sociaal isolement. In de lokale paragraaf volksgezondheid is expliciet aandacht voor een gezonde leefstijl onder ouderen, voldoende bewegen is hier een onderdeel van.

Uit landelijk onderzoek blijkt dat 55% van de ouderen niet voldoet aan de Nederlandse norm gezond bewegen, en dat bijna de helft van deze groep een onjuist zelfbeeld heeft als het gaat om voldoende bewegen. Tijdens de Breedtesportimpuls hebben jaarlijks gemiddeld 130 ouderen meegedaan aan sportstimuleringsactiviteiten. Hiervan stroomde gemiddeld 65-75% door naar regulier sportaanbod. Ook zijn in deze periode verschillende activiteiten specifiek voor deze doelgroep ontwikkeld (o.a. Meer Bewegen Voor Ouderen). Om ouderen te stimuleren aan sport en bewegen te doen moeten ze regelmatig op de hoogte worden gebracht van dit aanbod. Daarnaast is het van belang dat het aanbod aansluit bij de behoeften. Gezien de vergrijzing en de lokale aandacht voor deze doelgroep is het belangrijk om de ontwikkelingen gericht op deze doelgroep in de gaten te houden. De gemeente Rheden participeert sinds 2007 in een regionaal samenwerkingsverband Senioren op de kaart (SOK). In 2009 is hier een brochure '55+ sport' uit voort gekomen.

In het najaar van 2009 wordt gestart met een nieuw GALM project. GALM staat voor Groninger Actief Leef Model. Dit project wordt volgens een landelijke methodiek uitgevoerd en heeft in het verleden vele successen geboekt in Rheden. Binnen de Wmo is er de mogelijkheid om binnen één kern, te weten Velp, dit project uit te voeren. In het kader van sportstimulering onder ouderen willen we de komende jaren ook de andere kernen van GALM laten profiteren.

Beleidsvoornemens:

- 13. Uitvoering geven aan GALM in verschillende kernen.*
- 14. De samenwerking tussen ouderen, gezondheid en sport wordt actief gestimuleerd.*
- 15. We werken (boven) lokaal samen bij de afstemming van vraag en aanbod m.b.t. ouderensport.*
- 16. Het sportaanbod voor ouderen wordt bij de doelgroep onder de aandacht gebracht (via gemeentelijke website, brochure 55+ sport)*

3.2.3 Mensen met een beperking

Het is belangrijk om mensen een beperking te laten deelnemen aan sport. Hierbij onderscheiden we mensen met een lichamelijke, verstandelijke, meervoudige, auditieve en visuele handicap. Er dient specifieke aandacht uit te gaan naar participatie van mensen met een beperking die aan de zijlijn staan. De achterliggende motivering is dat sportdeelname van mensen met een handicap nog steeds achter blijft in vergelijking tot mensen zonder handicap. Sport is een belangrijk middel om deze groep in de samenleving te betrekken. Binnen een gemeente zijn vaak te weinig personen met eenzelfde handicap aanwezig die een bepaalde vorm van sport of bewegen willen beoefenen. Dit vormt op gemeentelijk niveau een belemmering voor de ontwikkeling en continuering van een specifiek sport- en beweegaanbod en daardoor ook direct een belemmering voor de sportbeoefening van deze doelgroep. Daarnaast zijn er te weinig reguliere organisaties die een bepaalde sport of beweegvorm voor deze doelgroep kunnen of willen aanbieden. Dit vanwege onder meer kaderproblematiek evenals het kostenaspect voor specifiek benodigd materiaal of aanpassing van de

accommodatie in relatie tot het aantal gebruikers vanuit de doelgroep. De noodzaak tot 'shoppen' bij sport of beweeg- aanbieders binnen de regio is dus bij deze doelgroep adequaat aanwezig.

De Provincie Gelderland gaat de komende jaren inzetten op een intergemeentelijke samenwerking voor aangepast sporten. De gemeente Rheden wil hieraan participeren. De gemeente Rheden beschikt over een subsidieregeling voor gehandicaptensport. Het is van belang om lokale sportaanbieders te stimuleren om activiteiten te ontplooiën in het kader van aangepast sporten en hen te wijzen op deze subsidieregeling. Kadervorming speelt hierbij een belangrijke rol (zie pijler 2).

Beleidsvoornemen:

17. *Het verhogen van de bekendheid en het vergroten van de mogelijkheden om aangepast te sporten.*
18. *We werken (boven)lokaal samen bij de afstemming van vraag en aanbod m.b.t. aangepast sporten.*

3.3 Pijler 2: verenigingsondersteuning

Doelstelling: het ondersteunen van sportverenigingen als belangrijke sportaanbieders en knooppunt van vrijwilligerswerk en sociale betrokkenheid.

Al eerder is gezegd dat sportverenigingen een belangrijke functie hebben bij sportstimulering. Vrijwilligers en verenigingen dragen in toenemende mate bij aan binding in de samenleving. Er kan worden geconcludeerd dat sportverenigingen het steeds moeilijker krijgen (zie ook bijlage 4). Het daarom belangrijk om als gemeente deze vrijwilligersorganisaties te ondersteunen. Nieuw is het zoeken en ondersteunen van vrijwilligers niet. Tijdens de Breedtesportimpuls is door de Gelderse Sport Federatie verenigingsondersteuning (op maat) geboden. Een aantal aspecten wordt hieronder toegelicht en vertaald naar beleidsvoornemens.

Werving, Opvang, Behoud (WOB)

In het kader van de sportstimulering moeten verenigingen niet alleen in staat zijn leden te werven, maar ook (en wellicht vooral) deze goed op te vangen en te behouden. Het werven is mogelijk zelfs het makkelijkste aspect van deze drie aandachtsgedebieden. Werving, Opvang en Behoud (in het dagelijks leven WOB) staat of valt bij een betrokken en goed toegerust kader. In samenwerking met de verenigingen moet worden bekeken hoe het kader beter toegerust kan worden op haar taak in deze en dan met name gericht op de jeugd, en welke ondersteuningsmogelijkheden daarvoor benodigd zijn. Vrijwilligerswerk speelt daarbij een belangrijke rol (zie volgende paragraaf).

Beleidsvoornemen:

19. *Verenigingen worden ondersteund bij het versterken van de WOB binnen de vereniging.*

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligers zijn de steunpilaren van de samenleving. 'Meedoen' bij een vereniging geeft een gevoel van erbij horen en verbondenheid. Verenigingen zijn belangrijk

voor veel sporters. Verenigingen bieden niet alleen een plek om te sporten maar bieden ook de gelegenheid om anderen te ontmoeten en om jezelf te ontplooiën: bijvoorbeeld via het doen van vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk staat onder druk door allerlei maatschappelijke ontwikkelingen. Veel sportverenigingen kampen met een tekort aan vrijwilligers. Dat is zorgelijk en maakt dat ondersteuning van verenigingen nodig is.

Voor de algemene uitvoering van de vrijwilligersondersteuning is het Steunpunt Vrijwilligerswerk Rheden opgericht. Dit steunpunt heeft een specifiek aanbod voor vrijwilligersorganisaties op het gebied van ondersteuning en deskundigheidsbevordering. Er worden cursussen georganiseerd waar verenigingen kosteloos aan mee kunnen doen. Verder heeft het steunpunt een adviserende en ondersteunende rol bij het aanvragen van subsidies en fondsen. Niet alle sportverenigingen zijn bekend met dit aanbod. Tevens is de vraag of het aanbod voorziet in de behoefte van de sportverenigingen. Op dit gebied valt winst te behalen.

Beleidsvoornemen:

20. Het aanbod van het Steunpunt Vrijwilligerswerk wordt afgestemd op de wensen van de sportverenigingen.

21. Het Steunpunt Vrijwilligerswerk krijgt een plek binnen de sport.

22. Verenigingen worden gestimuleerd om, met ondersteuning, een modern vrijwilligersbeleid op te zetten

Sportverenigingen en het leveren van een maatschappelijke bijdrage

Tijdens de Breedtesportimpuls hebben diverse sportverenigingen activiteiten opgezet buiten de eigen leden om (bijv. Schoolsporttoernooien). Daarnaast kregen de jeugdleden van de deelnemende sportverenigingen budget voor het organiseren van activiteiten buiten de eigen vereniging. Met het stoppen van de Breedtesportimpuls zijn ook deze activiteiten gestopt. Sportverenigingen én scholen geven aan dit te betreuren. Sportverenigingen geven aan bereid te zijn om een maatschappelijke bijdrage te leveren. De vele subsidieverzoeken die bij de gemeente binnenkomen onderstrepen dit.

De afgelopen jaren heeft de gemeente flink geïnvesteerd in samenwerking tussen verenigingen en scholen. Dit heeft draagvlak opgeleverd. Hiervan willen we als gemeente blijvend profiteren. Omdat er vanuit de subsidieverordening geen subsidiemogelijkheden zijn voor sportactiviteiten willen we een regeling ontwikkelen om sportverenigingen te ondersteunen bij de organisatie en uitvoering van incidentele sportactiviteiten. Uitgangspunt moet zijn dat het gaat om activiteiten waarvan een positief effect te verwachten is voor de lokale sportstimulering. Belangrijk zijn hierbij de genoemde doelgroepen en de samenwerking met het onderwijs en/of andere maatschappelijke partners. Hiermee worden sportverenigingen gestimuleerd en uitgedaagd een maatschappelijke bijdrage te leveren en draagt het bij aan het versterken van verenigingen. Voor sportverenigingen biedt dit kansen om zich te profileren. Voorbeelden van dergelijke activiteiten zijn schoolsporttoernooien, sportclinics tijdens gymlessen en Sport Maar Mee.

Beleidsvoornemen:

23. Verenigingen die een maatschappelijke bijdrage leveren aan de lokale sportstimulering worden (financieel) ondersteund.

Communicatie

Aangezien de sportvereniging een van de belangrijkste uitvoerders is van het sportbeleid, is het van belang dat er goed gecommuniceerd wordt tussen gemeente en sportverenigingen. Een goede communicatie tussen sportverenigingen is van belang om de doelstellingen en voornemens uit deze nota te bereiken. Het is belangrijk om te onderzoeken hoe deze communicatie tot stand dient te komen, bijvoorbeeld door het inzetten van de gemeentelijke website en/of het creëren van een overlegstructuur. Dit geldt overigens niet alleen voor de sportverenigingen, maar ook voor de andere partners binnen de sport waar de gemeente mee samenwerkt. Ook hierbij is een wijk/kerngerichte benadering van belang.

Beleidsvoornemen:

- 24. Het verbeteren van de communicatie tussen gemeente en sportverenigingen.*
- 25. Het onderzoeken van de mogelijkheden die de gemeente kan bieden bij de communicatie met sportverenigingen en lokale partners (bijv. website, overlegstructuur, steunpunt Vrijwilligerswerk).*
- 26. Communicatie beter benutten als instrument om het sportaanbod dicht bij de doelgroep(en) onder de aandacht te brengen.*

3.4 Pijler 3: monitoring en effectmeting

Doelstelling: inzicht verkrijgen in cijfers in de gemeente Rheden ten aanzien van sportdeelname, sportaanbod en het verenigingsleven.

De gemeente wil stimuleren dat inwoners gaan sporten en blijven sporten. Op dit moment heeft de gemeente beperkte informatie over de georganiseerde sportdeelname in Rheden, en helemaal niet over de ongeorganiseerde sportdeelname.

De vraag is nu: hoe kunnen we meten of het voorgestelde beleid succesvol is? Ieder project wordt op dit moment afzonderlijk geëvalueerd. Buiten de aantallen over sportdeelname blijkend uit evaluaties kan er echter weinig gezegd worden over effecten. Na afloop van de Breedtesportimpuls is een eindmeting uitgevoerd. Gekeken is of de sportparticipatie in 2008 gestegen is ten opzichte van het jaar 2002. Deze meting bleek echter niet representatief. Vanuit de BOS-impuls wordt jaarlijks ook een effectmeting uitgevoerd. Omdat de BOS-impuls nog loopt valt er op dit moment nog weinig te zeggen over de effecten.

Om meer inzicht te verkrijgen hoe het staat met de sportdeelname, het sportaanbod en het verenigingsleven is een meetmodel voor sport nodig. Dit geeft zinvolle informatie om toekomstig beleid op te ontwikkelen. Hierbij dient zoveel mogelijk aansluiting te worden gezocht bij bestaande monitoren (o.a. onderzoeken vanuit de GGD) en nieuw te ontwikkelen onderzoeken vanuit andere beleidsterreinen.

Beleidsvoornemen:

- 27. Het ontwikkelen van een meetmodel sport.*
- 28. Rapporteren van resultaten en effectmeting BOS-impuls.*

4. Organisatorische- en financiële consequenties

4.1 Inleiding

In de vorige hoofdstukken is aangegeven wat we in Rheden met sport willen bereiken en welke activiteiten we hieraan willen koppelen. In dit hoofdstuk worden de organisatorische- en financiële consequenties weergegeven.

4.2 Integraal beleid

Voor het lokale sportstimuleringsbeleid zijn *integraal beleid* en *samenwerking* sleutelbegrippen. Om het maatschappelijke belang van sport ook voor de toekomst stevig in het lokale beleid te verankeren, zal aansluiting worden gezocht bij de sectoren zoals welzijn, gezondheid, onderwijs en ruimtelijke ordening. Lokale partners zijn lokale sportverenigingen, welzijnswerk, scholen, zorginstellingen en kinderopvangorganisaties. Met andere woorden: de gemeente moet nog meer integraal denken (en doen) over sport en sportbeleid. In het bijzonder de relaties tussen sport, onderwijs, welzijn en gezondheid vinden we belangrijk.

4.3 Rol van de gemeente

De rol van de gemeente is de afgelopen jaren veranderd. De Breedtesportimpuls en BOS-impuls hebben er voor gezorgd dat de gemeente meer een *regierol* is gaan vervullen binnen sportbeleid. Het gaf mogelijkheden voor beleidsvrijheid en initiatieven op lokaal niveau.

Op dit moment lopen er verschillende projecten bij verschillende aanbieders. Een aantal projecten is ondergebracht bij de GSF, maar ook Carion en Stichting Kunst in Beweging zijn partners in de uitvoering. Dit zorgt echter voor versnippering wat vraagt om een duidelijke coördinatie en communicatie. Samenwerking tussen deze partners is nog niet altijd vanzelfsprekend. De gemeente coördineert daarom op dit moment de werkgroep BOS-impuls. In Rheden geven de uitvoerende partijen binnen de BOS-impuls aan dat er behoefte is aan de gemeente als regisseur: een coördinerende rol in het samenbrengen van de verschillende partijen en relaties leggen met andere beleidsterreinen. Dit is een landelijke trend: betrokkenen bij sport- en bewegen geven de voorkeur aan een actieve rol voor de gemeente. Niet als alles regelende betweter, maar als regisseur, stimulator en ondersteuner. Een regisserend sportbeleid stuurt op doelen. Om deze doelen te realiseren is het van belang om *draagvlak* te hebben bij burgers en organisaties. Deze rol kenmerkt zich daarom door een sterke betrokkenheid van diverse partijen bij de ontwikkeling en uitvoering van het sportbeleid.

De gemeente als regisseur, stimulator én ondersteuner.

In Rheden zal de komende jaren nadrukkelijk meer gewerkt gaan worden aan een duidelijker splitsing van haar taken op het gebied van regie en uitvoering. In het verleden is geconstateerd dat de uitvoering van het sportbeleid onderbrengen op een beleidsafdeling niet goed werkte. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in samenwerking met de huidige externe uitvoeringspartners. Zij beschikken over specifieke lokale kennis en expertise. Door uitbesteding van projecten aan derden kan hier op worden voortgebouwd.

Welke rol het sportbedrijf in de uitvoering van het gemeentelijk sportbedrijf kan gaan spelen, dient in de planperiode te worden onderzocht. Goed inzicht in de sportdeelname van de Rhedense bevolking is een belangrijke voorwaarde om succesvol invulling te geven aan het lokale sportbeleid. Belangrijk is dat taken en verantwoordelijkheden voor alle partners duidelijk zijn. Hierbij dient een verstandhouding te worden bevorderd waarin de sport (het veld) en de gemeente elkaar aanspreken op hun eigen verantwoordelijkheden.

4.4 Financiën

Met deze visie op sportstimulering stelt de gemeente Rheden vast wat we met sport willen bereiken en hoe we dit willen bereiken. Om de doelstellingen en ambities te kunnen behalen zijn we afhankelijk van inzet en beschikbaarheid van middelen.

Deze worden bepaald door:

- de in te zetten ambtelijke capaciteit;
- huidige Rijksmiddelen;
- middelen via andere beleidsterreinen;
- nieuwe middelen sportstimulering.

Ambtelijke inzet

De huidige ambtelijke capaciteit bedraagt 18 uur per week voor een beleidsmedewerker sportstimulering. Deze uren zijn bestemd om uitvoering te geven aan de regierol van de gemeente.

Huidige Rijksmiddelen

De projecten Breedtesport- en BOS-impuls zijn deels gefinancierd uit tijdelijke rijkssubsidieregelingen. Het stoppen van deze tijdelijke regelingen resulteert in een situatie waarin er, na 2010, geen middelen meer beschikbaar zijn voor sportstimuleringsbeleid in de gemeente Rheden

Financiering vanuit andere beleidsterreinen

Op dit moment worden op andere beleidsterreinen projecten uitgevoerd: GALM Velp 2009-2011 is ondergebracht in het uitvoeringsprogramma van de Wmo en het zwemmen met allochtone vrouwen wordt voor 2009 gefinancierd vanuit de middelen inburgering (zie bijlage 5). We hebben in deze notitie het beleid voor de komende jaren dusdanig geformuleerd, dat de verbinding met andere beleidsterreinen is gedekt. Om de beleidsvoornemens te realiseren zullen we nader moeten onderzoeken waar mogelijk krachten én financiën gebundeld kunnen worden. Voor toekomstig beleid liggen hier kansen voor de sport.

Nieuwe middelen sportstimulering

Sport is behalve een middel, ook een doel op zichzelf. Om die reden zal de gemeente Rheden moeten stimuleren dat mensen gaan én blijven sporten en bewegen. Voorwaarde van het ministerie van VWS is dat BSI en BOS projecten na afloop van de projectperiode lokaal worden ingebed. Om aan deze voorwaarde te kunnen voldoen is het van belang dat de gemeente structureel geld vrijmaakt voor sportstimulering. Bij de kadernota begroting 2010 is een beleidsinitiatief ingediend én aangenomen voor deze nieuwe middelen. Zonder het vrijkomen van deze nieuwe middelen zullen de genoemde ambities niet kunnen worden waargemaakt.

Overige financieringsbronnen

Daarnaast zal er gezocht worden naar externe financieringsbronnen. Zoals subsidie van het Rijk en provincie. Ook zullen lokaal werkende organisaties en verenigingen worden geattendeerd op de mogelijkheden voor sponsoring en fondsenwerving.

4.5 Hoe nu verder?

De BOS-impuls loopt tot en met 2010. Om projecten te kunnen voortzetten zijn we, zoals gezegd, afhankelijk van de nieuwe beschikbare middelen voor sportstimulering. De komende periode zal er tevens actief gezocht worden voor mogelijkheden voor financiering en samenwerking vanuit andere beleidsterreinen.

In het bijgevoegde uitvoeringsplan zijn de beleidsvoornemens vertaald naar uitvoeringsplannen. Hierbij is aandacht besteed aan hoe het project gaat worden uitgevoerd en welke partners hierbij worden betrokken. Tevens is er aandacht voor SMART geformuleerde doelstellingen en beoogde resultaten, financiën, monitoren, communicatie en evaluatie. Alvorens er tot uitvoering wordt overgegaan zullen deze concrete projectvoorstellen worden vastgesteld door het college.

Bijlagen

Bijlage 1 Evaluatie huidig beleid

1.1 Inleiding

De afgelopen jaren heeft de gemeente deelgenomen aan twee rijksregelingen: Breedtesportimpuls (BSI) en Buurt, Onderwijs en Sport (BOS) impuls. De Rijksoverheid heeft met de impulsen voor ogen dat sport en bewegen hoger op de lokale beleidsagenda komt, maar ook dat de tijdelijke initiatieven zoveel mogelijk structureel worden ingebed. Deze bijlage gaat in op beide regelingen, de resultaten en knelpunten.

1.2 Breedtesportimpuls

De afgelopen jaren is in Rheden uitvoering gegeven aan een aantal projecten. In de periode 1998-2001 is voor de jeugd de basis gelegd voor het sportstimuleringsbeleid in Rheden. In diezelfde periode heeft het Rijk een stimuleringsregeling opgezet voor de lokale breedtesport: de *Breedtesportimpuls, of BSI*. Landelijk zijn er onder de vlag van deze impuls zeer veel projecten tot stand gekomen gericht op ouderen, jongeren, migranten, en ondersteuning van sportverenigingen. Ook Rheden heeft voor de periode 2003 tot en met 2008 rijkssubsidie ontvangen voor een viertal projecten gericht op de doelgroepen ouderen, jongeren, migranten, en verenigingen.

1.3 BOS-impuls

In navolging van de BSI lanceert het Rijk opnieuw een stimuleringsregeling, gericht op de driehoek *buurt, onderwijs en sport (BOS)*. Binnen deze drie-eenheid komen gemeenten opnieuw in aanmerking voor subsidie van projecten gericht op de aanpak van achterstanden van jongeren van 4 tot 19 jaar. Het begrip achterstand mag breed worden opgevat, in termen van gezondheid, lichaamsbeweging, werk, opleiding, en in psychosociaal opzicht. Sport wordt hierin gezien als effectief middel in het bestrijden van dergelijke achterstanden. Opnieuw verleent het Rijk aan de gemeente Rheden een subsidie, dit keer vanuit de BOS-regeling, voor de periode 2007 tot en met 2010. Vier wijkgerichte projecten staan centraal: gezondheidsbevordering, sportbuurtwerk, sociale integratie en sportkennismaking voor de schooljeugd. BOS wordt uitgevoerd in de wijken met de grootste achterstanden: Velp Zuid en Dieren Noord en West.

1.4 Resultaten en knelpunten

Het belangrijkste resultaat van de Breedtesportimpuls is dat vele jongeren en ouderen hebben meegedaan aan een breed opgezet aanbod aan sportactiviteiten. De Gelderse Sportfederatie heeft onderzoek gedaan naar de sportparticipatie in Rheden. Hierbij is het jaar 2008 vergeleken met het jaar 2002. De sportdeelname in Rheden is hoger dan het landelijk gemiddelde, toch is deze deelname wel licht afgenomen! Daar staat tegenover dat de bestaande sporters frequenter zijn gaan sporten. Met andere woorden hebben met name de heavy users van het sportaanbod geprofiteerd. De jeugd vormt een uitzondering. Meer kinderen en jongeren zijn gaan sporten en in toegenomen frequentie. Het is niet aantoonbaar maar wel waarschijnlijk dat de projecten die voor jongeren vanuit de BSI zijn opgestart, hiertoe hebben bijgedragen. Ook het aantal jongeren dat sport bij een vereniging of commerciële instelling is afgelopen periode toegenomen! De sportdeelname van ouderen is teleurstellend gelijk gebleven, ondanks de gerichte

inzet op deze doelgroep. Wellicht zou deze zonder deze inspanning zelfs zijn afgenomen. Inactiviteit en overgewicht van ouderen is een probleem dat zich ook landelijk manifesteert.

Volgens de Gelderse Sport Federatie is de doelgroep ouderen niet gemakkelijk te bereiken. Waar de jeugd vooral kiest voor het traditionele verenigingsleven, zoekt de oudere zijn weg in ongeorganiseerd verband! De verenigingen hebben te kennen gegeven dat zij een stijgend ledental verwachten als gevolg van de BSI stimuleringsprojecten. De samenwerking tussen scholen, verenigingen en sportorganisaties is aanzienlijk versterkt in de afgelopen periode. Er is geen enkele sociaal 'instrument' dat zo resultaat gericht is als de breedtesport. Sport draagt aantoonbaar bij aan een levendige wijk met sport- en dansactiviteiten in de buurt, een betere gezondheid en kansen voor integratie en leefbaarheid. De inzet van sport als 'middel' is afgelopen jaren landelijk ontdekt in de vorm van vele initiatieven en stimuleringsmaatregelen, maar nog altijd is de kracht van sport onderbelicht en wordt sport gezien als een afzonderlijke sector.

De scholen in Rheden geven aan dat kinderen door de sportkennismakingsprojecten enthousiast zijn geworden! Tegelijk betreuren zij het tijdelijk karakter. Hiermee wordt het belangrijkste knelpunt blootgelegd: omdat de rijkssubsidie eindigt, worden in het kielzog hiervan ook de sportprojecten stopgezet, terwijl met name bij de jeugd, de scholen en de verenigingen de behoefte groot is om aan de initiatieven juist een vervolg te geven. Ook de gedachte van het Rijk is dat het nieuwe aanbod moet bekijken.

Naast het tijdelijk karakter is ook de ontbrekende samenhang een gemiste kans. Ondanks de genoemde interactie tussen scholen, verenigingen en andere sportaanbieders, is er nog teveel sprake van enkele losstaande versnipperde initiatieven, die te weinig zijn ingebed in het regulier sociaal en ruimtelijk beleid. In organisatorisch opzicht kan hieraan worden toegevoegd, dat de gemeente meer invulling moet geven aan de regiefunctie. Totnogtoe was de gemeente zowel uitvoerder van projecten als aanstuurder. Indien de gemeente zich toelegt op de regiefunctie, is er meer ruimte om sport onderdeel uit te laten maken van het regulier sociaal beleid. Kort gezegd:

Resultaten

- Meer kinderen en jongeren bedrijven sport in een toegenomen frequentie;
- Sportverenigingen en scholen en sportbuurtwerk zijn meer gaan samenwerken;
- Partners hebben behoefte aan een vervolg van deze samenwerking;
- Laagdrempelige sportkennismaking oogst succes.

Knelpunten

- Nu de financiering van BSI en BOS stopt, worden ook de sportprojecten zelf stopgezet;
- De projecten staan teveel op zichzelf en maken onvoldoende deel uit van het bredere gemeentelijke sociale beleid;
- Het traditionele doelgroepenbeleid is enigszins achterhaald.

1.5 Subsidiebeleid

Reguliere sportverenigingen maken geen aanspraak op subsidies. Het budget voor de basissubsidies voor sportverenigingen is in 2000 wegbezuinigd.

Sportverenigingen geven bij de gemeente aan behoefte te hebben aan het organiseren van eenmalige activiteiten. Dit blijkt uit de vele subsidieaanvragen die binnen komen. Sportverenigingen zijn bereid om via het aanleveren van materialen en vrijwilligers hun bijdrage te leveren aan maatschappelijke activiteiten. Voor de uitvoering van deze aanvullende activiteiten kunnen ze veelal geen beroep doen om contributiegelden.

Vanuit de Breedtesportimpuls, deelproject Sportdiscovery werden diverse sportactiviteiten gesubsidieerd gericht op sportstimulering onder de Rhedense jeugd. Activiteiten die in dit kader werden georganiseerd zijn o.a.: CU Around, waterspektakel, circusactiviteit, sportinstuif handbal Dieren, schoolsporttoernooien (o.a. korfbal, tennis, voetbal en handbal), vriendjesdag en summervgames. De BSI impuls is geëindigd per 1-1-2009 en daarmee dus ook de middelen om deze activiteiten te ondersteunen. Ook de BOS impuls biedt hiervoor geen (of maar zeer beperkte) mogelijkheden omdat BOS zich specifiek richt op Velp Zuid en Dieren Noord West en de besteding van de middelen vastgelegd is in een projectaanvraag richting het Ministerie. Continuering van de financiering van dergelijke activiteiten is op dit moment dus niet langer mogelijk. Sportverenigingen worden enkel via de tarieven voor accommodaties gesubsidieerd. Verder zijn er op dit moment in Rheden geen subsidiemogelijkheden voor de uitvoering van sportstimuleringsactiviteiten (met uitzondering van gehandicaptensport).

1.6 Financiën

De projecten BSI en BOS zijn deels gefinancierd uit rijkssubsidieregelingen. Het project Breedtesportimpuls is gestart in 2003 en afgerond in 2008. De totale lasten die met dit project gemoeid zijn bedragen € 558.000,- Hiervan is een bedrag van € 252.000,- ten laste van de gemeente. Dit is conform de verhouding die gold voor de betreffende regeling. De jaarlijkse bijdrage van de gemeente bedroeg € 42.000,- Jaarlijks werd er tijdens de BSI in Rheden € 93.000 aan sportstimulering uitgegeven.

De totale kosten van het BOS project zijn begroot op € 786214,-

De bijdrage van VWS bedraagt € 393.107,- De bijdrage van de gemeente bedraagt eveneens € 393107,- Echter de gemeentelijke bijdrage heeft in zijn geheel bestaan uit reeds andere projecten/werkzaamheden bestemde gelden. Dat betekent dat de deelname aan BOS heeft plaatsgevonden zonder inzet van nieuwe middelen.

De gemeente heeft voor BOS dus geen nieuwe investeringen hoeven te doen. De huidige BOS activiteiten worden dus volledig gefinancierd vanuit Rijksmiddelen. Deze activiteiten richten zich alleen op de BOS wijken en op jongeren en bereiken in dus een beperkte doelgroep. Daarnaast is BOS breder dan alleen sportstimulering. Er worden ook projecten op het gebied van gezondheid en leefbaarheid uitgevoerd. Jaarlijks wordt er gemiddeld € 70.000,- aan sportactiviteiten besteed. De grootste kostenpost hierbij vormt het sportbuurtwerk.

Bijlage 2 Beleidskader sport

2.1 **Kaders vanuit het Rijk en Provincie**

Het ministerie heeft haar sportbeleid vastgelegd in de nota Tijd voor Sport (2005) en het uitvoeringsprogramma Samen voor Sport (2006). In 2007 volgt er een beleidsbrief Sport: de kracht van sport waarin nieuwe prioriteiten werden aangegeven. Het ministerie van VWS heeft in haar begroting voor 2008 (artikel 46 Sport) haar beleidsdoelstelling als volgt verwoord: *"Een sportieve samenleving waarin zowel veel aan sport wordt gedaan als van sport wordt genoten."* Het kabinet ziet sport als een bindende factor in de samenleving, omdat het bijdraagt aan belangrijke doelen op het terrein van gezondheid, veiligheid, ontwikkeling van wederzijds respect, integratie en maatschappelijke binding. Het kabinet wil de grote maatschappelijke waarde van de sport nog beter benutten. Sport heeft daarbij ook een belangrijke intrinsieke waarde: het is leuk om te doen en om bij betrokken te zijn als vrijwilliger of supporter. Investeren in de sport acht het kabinet daarom van essentieel belang.

In de beleidsbrief *"De kracht van sport"* stelt het kabinet dat: *"de maatschappelijke functie de sport gewild én kansrijk maakt voor het realiseren van belangrijke kabinetsdoelen: op het gebied van preventie en gezondheid, jeugdbeleid, onderwijs, waarden en normen, integratie, wijken, veiligheid en internationaal beleid"*.

Sport is in de ogen van het kabinet het belangrijkste sociale verband van onze huidige samenleving. "Sport stimuleert tot een actieve en gezonde leefstijl. En in de sportvereniging kunnen jongeren al vroeg kennis maken met actieve participatie en vrijwilligerswerk. Alle reden om al op jonge leeftijd de basis te leggen voor een leven lang sporten en bewegen", zo stelt het kabinet in de beleidsbrief.

In de nota Sport en bewegen: 'Speelveld in beweging' (2005), is het sportbeleid van de provincie Gelderland uiteengezet. In de nota is aandacht voor gezondheid, onderwijs, sport voor ouderen, jeugd, mensen met een beperking, minderheden en speelruimte. Uitgangspunt voor het sociale beleid van de provincie Gelderland voor de komende jaren is 'Voorzet Twee', het beleidskader Sociaal 2009-2012. De beleidsaccenten voor sport zijn:

- Behouden en versterken van de sportinfrastructuur.
- Sport en bewegen toegankelijk maken voor sociaal zwakkeren.
- Gezondheid en participatie bevorderen door meer te bewegen.
- Samenwerking tussen buurt, onderwijs, sport en cultuur stimuleren.

2.2 **Nieuwe regelingen vanuit het Rijk**

In navolging op de Breedtesportimpuls en de BOS-impuls (zie hoofdstuk 3) heeft het Rijk twee nieuwe impulsen gelanceerd:

Impuls brede scholen, sport en cultuur (combinatiefuncties)

Met deze regeling wil het rijk brede scholen, sport en cultuur een structurele impuls geven, waarmee tevens een verbreding en verdieping van de BOS-impuls wordt bewerkstelligd. Dat wil het rijk doen middels de zogenaamde combinatiefuncties.

Dat zijn functies waarbij mensen in of ten behoeve van één verschillende sectoren werken, terwijl ze in dienst zijn van één werkgever. Het college in Rheden heeft in eerste instantie ingestemd met deelname door ondertekening van de intentieverklaring die het rijk voor deelname verlangt. Voorzien was om in 2009 in ieder geval één combinatiefunctie in het leven te roepen die ook na 2009 budgettair neutraal (uit reguliere budgetten) gefinancierd kan worden. Op grond van de nieuwe informatie van het Rijk, waaruit blijkt dat Rheden alleen kan opteren voor het realiseren van 6,6 combinatiefuncties, moet er vanuit worden gegaan dat daarvoor een cofinanciering nodig is van structureel € 180.000,- per jaar na 2009. Collegebesluit

Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)

Deze maatregel geeft invulling aan het landelijk doel om te zorgen dat meer mensen voldoen aan de 'gezonde beweegnorm'. Er wordt via de impuls aan gemeenten een rijksbijdrage beschikbaar gesteld voor het opzetten van bewegingsprojecten. Gemeenten waarbij sprake is van een lage sociaal economische status (SES) komen in aanmerking voor de regeling. Het Rijk stelt middelen beschikbaar voor een periode van vier jaar op basis van cofinanciering. Het voordeel van het NASB is dat er een behoorlijke investering in het verschiet ligt. Bovendien kan de gemeente rekenen op ondersteuning van koepelorganisaties. Het nadeel is, naast een forse investering van de gemeente opnieuw het tijdelijk (ad hoc) karakter van de regeling. Ook in de keuze van de interventies dient de gemeente zich te houden aan landelijk gestelde richtlijnen. Dit betekent dat in korte periode veel inzet moet worden gepleegd in het opzetten van kaders, organisatiestructuur, afspraken, verantwoordingssystematiek, verslaglegging, etc. Bovendien vindt al een breed scala aan initiatieven op dit vlak plaats: vanuit het gezondheidsbeleid en vanuit de BOS-impuls. Het streven is om sportstimuleringsactiviteiten structureel als integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid in Rheden te laten uitmaken.

2.3 Wettelijk kader

Hoe belangrijk bovengenoemde overheden de sport ook vinden, er is geen apart wettelijk kader voor de sport. Er bestaat geen 'sportwet' of 'kaderwet sportbeleid' zoals er voor andere beleidsgebieden zoals onderwijs, cultuur of welzijn wel specifieke wetgeving bestaat. Dat betekent dat de beleidsruimte voor de sport sterk wordt bepaald door 'andere' wet- en regelgeving. Voorheen was de Welzijnswet het instrument voor het subsidiebeleid van de rijksoverheid. Nu is voor de Welzijnswet de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) in de plaats gekomen. Hier wordt in de volgende paragraaf verder op ingegaan. Voor het lokale niveau houdt dat mede in dat er geen 'verplichting' is om een sportbeleid te voeren; subsidiëring van de sport is iets wat een gemeente autonoom kan besluiten. En een gemeente kan in principe ook zelf beslissen wat onder 'sport' wordt verstaan. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft daarvoor geen eigen definitie.

Bijlage 3 Raakvlakken met andere beleidsterreinen

Sportbeleid heeft veel raakvlakken met andere beleidsterreinen, zoals: volksgezondheid, de Wmo (waaronder: ouderenbeleid, jeugdbeleid, vrijwilligersbeleid) accommodatiebeleid, onderwijs- en integratiebeleid. Maar er liggen ook duidelijke dwarsverbanden met het ruimtelijke en het economische beleid, vooral daar waar het gaat om de belangrijke bijdrage die de sport en bewegen als één van de grootste vrijetijdssectoren levert aan een aantrekkelijke gemeente om in te wonen en te recreëren, evenals aan de werkgelegenheid (direct en indirect).

De laatste jaren wordt het belang en de maatschappelijke waarde van sport steeds meer erkend. Sport wordt gezien als een waardevol middel om beleidsdoelstellingen op andere terreinen te realiseren. Met name vanuit het perspectief van de 'preventieve' gezondheidszorg en vanuit het perspectief van het bevorderen van 'meedoen' in de maatschappij wordt de meerwaarde van sport steeds meer ingezien.

Sport heeft ook een intrinsieke waarde en is daardoor ook een beleidsdoel op zichzelf. De intrinsieke waarde van sport verwijst naar de kwaliteiten van de sportactiviteit zelf: plezier in het bewegen, competitie met anderen, ontspanning, ontplooiing, sportieve grenzen verleggen. In Rheden zijn op verschillende beleidsterreinen speerpunten en doelstellingen opgenomen die in relatie staan met sport. Hieronder worden er een aantal nader uitgelicht.

3.1 Sport en gezondheid

Het stimuleren van sport en bewegen is voor gemeenten een investering in de toekomst. Dat sport en bewegen goed is voor de gezondheid en het tegengaan van overgewicht blijkt uit onderzoek: sporters zijn gemiddeld 15 en niet-sporters gemiddeld 29 dagen per jaar ziek. De belangrijkste oorzaak van overgewicht is te weinig lichamelijke activiteit.

Daarnaast speelt sport en beweging een grote rol bij het preventiebeleid, mensen die fit zijn en een goede conditie hebben, hebben een grotere weerstand tegen ziekten. Vervolgens kan bij chronisch zieken sport en bewegen een belangrijke rol vervullen om de negatieve gevolgen en verschijnselen van de betrokken aandoening of ziekte in te tomen en zelfs enigszins terug te dringen.

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) is steeds meer terug te vinden in gemeentelijke nota's:

- voor volwassenen en mensen vanaf 55 jaar gaat het om een half uur matig intensief bewegen op tenminste vijf, bij voorkeur alle dagen van de week;
- voor de jeugd (tot 18 jaar) gaat het om dagelijks een uur matig intensief bewegen, waarbij tenminste twee maal per week deze activiteiten gericht zijn op het verbeteren of handhaven van de lichamelijke fitheid.

In de nota 'Tijd voor Sport' van het ministerie van VWS is het verhogen van de gezondheid door sport en bewegen een belangrijke pijler. De regio Arnhem heeft als doelstelling dat het percentage jeugdigen met overgewicht in vier jaar daalt met 2%. De gemeente Rheden een gezonde leefstijl en psychische problematiek bij ouderen centraal gezet in de lokale paragraaf Volksgezondheid. Voldoende bewegen is een belangrijk aspect van een gezonde leefstijl. Sporten en bewegen voorkomen tevens dat ouderen in een sociaal isolement terecht komen.

3.2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)

Per 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning in werking getreden. De Wmo draait heel kort gezegd om meedoen. Iedereen moet kunnen meedoen in de samenleving. Het meerjaren beleidsplan Wmo 2009-2012 van de gemeente Rheden is op 25 november 2008 door de gemeenteraad vastgesteld. Het meerjaren beleidsplan Wmo in de gemeente Rheden onderscheidt drie belangrijke doelgroepen die prioriteit krijgen: jongeren, mensen voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is en ouderen. Binnen de Wmo wordt niet één specifieke plaats toegekend aan sport. Er zijn verschillende prestatievelden waar sport een belangrijke bijdrage aan kan leveren. Rheden heeft in haar uitvoeringsplan per domein en bestemming aangegeven wat haar activiteiten zijn. Hieronder wordt van een aantal domeinen de relatie met sport gelegd.

Domein 1 Samen leven in buurt, wijk en dorp

Als het gaat om het bevorderen van sociale samenhang en de leefbaarheid in buurten en wijken kan sport een grote rol vervullen. Sport heeft een belangrijke waarde voor het vergroten van sociale contacten voor jong en oud. De sportverenigingen zijn een ontmoetingsplaats waar mensen vanuit verschillende achtergronden en leeftijden met elkaar omgaan. Vanuit deze achtergrond kan sport een belangrijke plaats innemen bij het vergroten van de leefbaarheid en de participatie van mensen bevorderen. Ook sportvoorzieningen in de openbare ruimte kunnen bijdragen aan de sociale cohesie in een buurt.

Domein 2 Kansrijk opgroeien en opvoeden

Sport speelt een belangrijke rol spelen bij het kansrijk opgroeien van kinderen en jongeren. Sport heeft onder andere een opvoedende en vormende betekenis. Door sport leren kinderen waarden en normen aan, zoals samen spelen en omgaan met winst- en verlies situaties en het reguleren van emoties. Rheden heeft onder andere als bestemming dat meer jongeren hun steentje bijdragen aan de Rhedense samenleving. Via sport kan dit worden bereikt.

Dit kan bijvoorbeeld door jongeren een actieve rol te laten vervullen binnen de sportvereniging. In de Breedtesportimpuls is hier vorm aan gegeven door deelname aan WhoZnext: een landelijke campagne om jongeren te laten participeren binnen de sportvereniging. In Rheden zijn bij 7 sportverenigingen jeugdteams opgericht. De teams kregen tijdens de Breedtesportimpuls subsidie van de gemeente voor het organiseren van activiteiten voor zowel binnen de eigen verenigingen als daar buiten. In de BOS impuls wordt op dit moment de relatie gelegd met de maatschappelijke stages.

Daarnaast kan sport bijdragen aan een sluitende aanpak jeugdoverlast. Momenteel is het sportbuurtwerk een verlengde van het jongerenwerk. Het sportbuurtwerk heeft een signalerende functie en is een vangnet voor veel (probleem) jongeren. Daarnaast heeft Wmo als bestemming Dans en bewegen van kinderen in armoedesituatie. In de BOS-impuls worden laagdrempelige dansactiviteiten georganiseerd in samenwerking met het onderwijs.

Domein 3 Mantelzorg en vrijwilligers gewaardeerd en ondersteund

Vrijwilligerswerk is belangrijk voor de sport, vooral voor de sportverenigingen. Sporten in verenigingsverband is ondenkbaar zonder de inzet van vrijwilligers. Zonder die onbetaalbare inzet zou het er niet best uitzien voor de georganiseerde sport. Vrijwilligerswerk is ook bij uitstek een manier om verantwoordelijkheid te nemen en niet alles van een ander of de overheid te verwachten. Met zijn vrijwillige inzet levert de burger een actieve bijdrage aan de samenleving. De vrijwilligers bij sportverenigingen worden geconfronteerd met een steeds verdergaande professionalisering (zie verder paragraaf 2.4). De gemeente Rheden heeft o.a. als bestemming om een dekkende (infra)structuur om de vrijwilliger te ondersteunen en ze te betrekken bij het beleid. Gezien het aantal vrijwilligers dat werkzaam is in de sport, vormen zij hierin een belangrijke doelgroep.

Domein 4 Hulp t.b.v. zelfredzaamheid goed geregeld

De gemeente Rheden wil dat inwoners zo lang mogelijk blijven wonen in de wijk. Door de vergrijzing zullen meer mensen in de toekomst een beroep doen op de zorg en gezondheidszorg. Sporten biedt voor ouderen in belangrijke mate een mogelijkheid voor het opdoen van sociale contacten en voor het tegengaan van eenzaamheid en sociaal isolement. Vanuit dit domein zal in 2009 uitvoering gegeven worden aan een beweeginterventie voor inactieve ouderen in Velp. Daarnaast speelt sport een belangrijke rol bij het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer. Het is belangrijk om mensen met een handicap te stimuleren mee te doen aan sport- en beweegactiviteiten en eventuele drempels weg te nemen.

3.3 Onderwijs

Hoewel het onderwijs zelf verantwoordelijk is voor de invulling van het bewegingsonderwijs, is in het kader van een integraal sportbeleid een koppeling tussen het onderwijs en de sport zeer wenselijk. Het sporten en bewegen moet beginnen bij leerlingen van het basisonderwijs en met name vanuit het ministerie van VWS komen er steeds meer initiatieven om het sportaanbod in het basisonderwijs, tijdens of na de reguliere schooltijd, verder uit te breiden. Daarnaast is het onderwijs bij uitstek een vindplaats voor jeugd en jongeren om allerlei andere activiteiten op het gebied van sporten en bewegen te initiëren. In dit verband worden in Rheden op dit moment diverse sportactiviteiten uitgevoerd. Bijvoorbeeld Sport Maar Mee en dansprojecten in samenwerking met de scholen.

3.4 Accommodatiebeleid

Sportaccommodaties maken wezenlijk onderdeel uit van het gemeentelijk sportstimuleringsbeleid. Het aanbod en de kwaliteit van sportaccommodaties is van belang om mensen te stimuleren te gaan bewegen. Sportaccommodaties zoals sporthallen, gymzalen en zwembaden zijn onderdeel van het accommodatiebeleid van de gemeente Rheden. De gemeente is eigenaar van de meeste (sport)accommodaties. Het beheer en de exploitatie is ondergebracht bij het gemeentelijk Sportbedrijf.

3.5 Wijkaanpak

Landelijk is de wijkaanpak door het huidige kabinet naar voren geschoven als dé manier om gericht te bouwen aan de samenleving en in te kunnen grijpen waar het in de directe leefomgeving mis gaat. In Rheden wordt gewerkt aan de wijkvernieuwing van Velp Zuid. Sociale doelstellingen zijn onder andere het verbeteren van de leefbaarheid, bevorderen van participatie en het verminderen van overlast. Dit wil Rheden onder andere bereiken door middel van het versterken van de draagkracht en het verminderen van de draaglast.

Sport wordt als middel gezien om de draagkracht te verbeteren. Vanuit de BOS-impuls worden op dit vlak reeds zeer effectieve resultaten behaald, o.a. door middel van samenwerking tussen sportbuurtwerk en jongerenwerk, het opzetten van activiteiten vanuit de Brede School en het organiseren van dansevenementen in samenwerking met de basisscholen. Sport en bewegen is één van de meest effectieve middelen om de samenhang en de leefbaarheid in wijken en buurten te bevorderen en is bovendien direct zichtbaar.

3.6 Sport en de openbare ruimte

De inrichting van de openbare ruimte kan een rol spelen bij het stimuleren van sport en bewegen. Rheden heeft de beschikking over veel natuur. Beweegvormen zoals fietsen en wandelen kunnen hier naar hartenlust uitgevoerd worden.

Daarnaast staan speelvoorzieningen in relatie tot sport. Speelvoorzieningen zijn voor kinderen een ideale plek om motorische, sociale en creatieve vaardigheden aan te leren. Daarnaast bieden speelveldjes voor de oudere jeugd een plek voor ontmoeting en recreatie. Sport en spel raken steeds meer in elkaar vervlochten. Voorbeelden hiervan zijn onder andere de Cruijff Courts die landelijk in steeds meer wijken worden ontwikkeld. Daarnaast zijn er landelijke trends en ontwikkelingen op dit gebied van speelruimte voor specifiek voor senioren zoals een beweegtuin 55+. In Rheden worden speelveldjes actief door het sportbuurtwerk gebruikt voor de uitvoering van sportactiviteiten. Uit de Kernimpressie spelen 2008 blijkt dat de sportbuurtwerker grote waardering krijgt. Zowel jongeren als kinderen doen graag mee aan deze activiteiten. De kwaliteit en inrichting van de speelruimte is leidend voor de uitvoering van deze activiteiten.

3.7 Sport en integratie

Sport is ook een belangrijk middel voor het bevorderen van integratie. In de Breedtesportimpuls is hier expliciet aandacht aan geschonken. Toch bleek het in de praktijk moeilijk om deze doelgroep te betrekken bij sportactiviteiten. Een aantal activiteiten zijn gestrand bij gebrek aan belangstelling en onvoldoende draagvlak. De zwemactiviteit voor allochtone vrouwen bleek wel succesvol. Op dit moment wordt dit project in samenwerking met de gemeente Doesburg en de Gelderse Sport Federatie voortgezet vanuit het beleidsterrein inburgering. In de BOS-impuls worden dansactiviteiten georganiseerd waarbij de focus ligt op deelname van allochtone meisjes.

Bijlage 4 Trends en ontwikkelingen

4.1. Individualisering

Ontwikkelingen in de maatschappij hebben gevolgen voor de sport. De plaats van sport in de Nederlandse samenleving is (onverminderd) belangrijk, de invulling van de infrastructuur en de organisatie van de sport is echter wel aan veranderingen onderhevig. Sportverenigingen nemen een belangrijke plek in de samenleving in. Een groot aantal inwoners maakt gebruik van hun sportaanbod. Landelijk gezien is 1 op de 3 sporters lid van een sportvereniging.

De verhoudingen in de sport veranderen als gevolg van de individualisering. Een deel van de sporters wil zich niet binden aan vaste uren en/of dagen. Ze kunnen ongeorganiseerd iets ondernemen, bijvoorbeeld door te gaan hardlopen. Maar ook commerciële sportaanbieders als fitnesscentra zijn deze vraag ingesprongen. Sportverenigingen zijn dus niet langer de enige en logische schakel in het sportaanbod. De traditionele sportverenigingen komen hierdoor onder druk te staan. Ze worden geconfronteerd met een terugloop van leden en afnemende beschikbaarheid van vrijwilligers. Verder hebben sportverenigingen te kampen met een groeiend tekort aan (voldoende deskundig) kader en met financiële knelpunten. Dat is met nadruk niet alleen een landelijk beeld, ook de sportverenigingen in Rheden ondervinden dit.

4.2 Verplaatsing van sport

Anno 2009 hoort sport niet alleen thuis op de sportvelden maar ook in de wijken, op (school)pleinen en in de openbare ruimte. Naschoolse opvang wordt bijvoorbeeld steeds vaker ingericht om te kunnen sporten. Voor sport dienen zich op dit gebied nieuwe kansen aan. Kinderopvangorganisaties in Rheden geven aan dat zij sport willen integreren in hun naschoolse aanbod. Echter vanwege onvoldoende kennis bij leidsters loopt men hierbij tegen problemen aan.

4.3 Vergrijzing

Jongeren besteden de meeste tijd aan sport en bewegen. Tegelijk zien we dat ouderen steeds meer gaan sporten en bewegen. Er is sprake van een vergrijzende samenleving, in Rheden is sprake van een sterkere vergrijzing dan landelijk. Daarnaast is sprake van ontgroening als gevolg van een krimpende gemeente gekeken naar inwonersaantallen. De ouderen in Rheden vormen zowel in de Wmo als het in het lokale beleid volksgezondheid een belangrijke doelgroep.

4.4 Commercialisering

De verdergaande commercialisering van de sport, van sportverenigingen en van sportaccommodaties, maakt sportdeelname voor bepaalde groepen onaantrekkelijk en soms te duur. Ook zullen de verschillen in sportdeelname tussen wijken groter worden: achterstandswijken kennen een lagere sportparticipatie dan dure wijken. Mensen met een lage sociaal-economische positie leven korter in goede gezondheid dan mensen met een hoge sociaal-economische positie. Dit komt, naast omstandigheden als werk, wonen en inkomen, door ongezonder gedrag (gemiddeld meer roken en minder bewegen). Maar ook mensen met psychische- en lichamelijke beperkingen worden vanwege de commercialisering vaker uitgesloten.

Bijlage 5 Beschikbare middelen sport

Onderstaand schema geeft weer wat de huidige inzet is van de middelen BOS-impuls en de beschikbare middelen sport vanuit andere beleidsterreinen.

Beschikbare middelen sport	2009	2010	2011
Rijksmiddelen BOS-impuls	130.500	130.500	-
- Sportbuurtwerk	51.000	51.000	-
- Met gezondheid de wijk in	10.000	10.000	-
- Geef de wijk kleur	20.000	20.000	-
- Sport Maar Mee	35.000	35.000	-
- Onderzoek	12.000	12.000	-
- Communicatie	2500	2500	-
Wmo			
GALM *	8000	8000	8000
Dansen en bewegen van kinderen in armoedesituatie **	4000	-	-
Beleid integratie/inburgering			
Zwemmen met allochtone vrouwen	700	-	-

* Voor GALM is in jaarlijks in 2009, 2010 en 2011 € 8000,- beschikbaar. GALM heeft een looptijd van 1,5 jaar. In 2009 is het totaalbedrag van € 24.000,- beschikt aan Carion voor de uitvoering van GALM Velp.

** Dit budget is in 2009 gebruikt om een BOS activiteit mede te financieren

Velp | Rheden | De Steeg | Eliecom
Dieren | Spankeren | Laag-Soeren

Gemeentehuis Hooftstraat 3 | 6994 AB De Steeg | postbus 9110 | 6994 ZJ De Steeg | **T** (026) 49 76 911 | **F** (026) 49 76 518 | **E** gemeente@rheden.nl
www.rheden.nl | Postbanknr. 82 97 87 t.n.v. gem. Rheden, De Steeg | geopend van ma. t/m do. van 08.30 - 17.00 uur en op vr. 08.30 - 12.30 uur